

Streszczenie popularnonaukowe

Krajowe uwarunkowania transformacji energetycznej w perspektywie wielopoziomowej: doświadczenia i imaginaria Europy

Transformacja energetyczna, czyli proces kompleksowego odchodzenia od paliw kopalnych ku bardziej zrównoważonym i odnawialnym źródłom energii, stanowi jedno z najważniejszych światowych wyzwań końca XX i początku XXI wieku. Wyzwania te dotyczą zarówno ochrony środowiska naturalnego, które przekłada się na zdrowie i jakość życia całych społeczeństw, jak i konkurencyjności gospodarczej kształtującej poziom dobrobytu materialnego poszczególnych państw. Kraje europejskie, a dokładniej Unia Europejska, opracowały ambitny plan redukcji do 2030 roku przynajmniej 55% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do 1990 r.) oraz ograniczenie ich do zera do 2050. W ramach tak postawionych celów jednym z kluczowych wyzwań dla nauk społecznych, a w szczególności dla socjologii, jest analiza krajowych uwarunkowań percepcji oraz czynników strukturalnych owej transformacji energetycznej, które mogą przyczynić się do jej terminowego wdrożenia lub ewentualnych opóźnień.

Niniejszy projekt badawczy podejmuje te kwestie i stara się odpowiedzieć na pytanie: *Jakie są możliwości wdrożenia transformacji energetycznej w krajach europejskich z uwagi na uwarunkowania społeczno-technologiczne krajów europejskich oraz ich oddziaływanie z przepisami UE, dyskursem akademickim i opinią publiczną?* Odpowiedź na to pytanie przyczyni się do zrozumienia "czynników napędowych" i "hamulców" procesów przechodzenia sektora energetycznego na zerową emisyjność dwutlenku węgla, co jest priorytetem w zwalczaniu negatywnych zmian klimatycznych. Wymaga to dogłębnej analizy europejskich i krajowych dokumentów politycznych, oceny trendów opinii międzynarodowej oraz szeroko zakrojonej analizy treści publikacji akademickich. Podjęte podejście ma na celu wypełnienie istniejącej luki w wiedzy dotyczącej potencjału wdrożenia różnych ścieżek transformacji energetycznej, uwzględniając zróżnicowanie reżimów wewnątrz Unii Europejskiej.

W udzieleniu odpowiedzi na te pytania posłużymy się zaawansowanymi metodami i procedurami badawczymi opartymi m.in. na (i) algorytmicznej eksploracji ponad 40 tys. tekstów publikacji naukowych (*text mining*), (ii) wielopoziomowej analizie skumulowanych zbiorów danych pochodzących z międzykrajowych badań sondażowych o charakterze porównawczym (Eurobarometr, Europejski Sondaż Społeczny), (iii) analizie dokumentów i raportów Komisji Europejskiej oraz narodowych strategii dotyczących wdrażania transformacji energetycznej, jak również na (iv) analizie danych kontekstowych opisujących mix energetyczny, dostęp do źródeł energii oraz sytuację socjoekonomiczną poszczególnych krajów europejskich.

Tak kompleksowy projekt badawczy pozwoli zidentyfikować kluczowe krajowe i regionalne (ponadkrajowe) determinanty wsparcia lub sprzeciwu wobec transformacji energetycznej w ramach kontekstualnych warunków społeczno-gospodarczych i technologicznych, dyskursu naukowego, opinii publicznej oraz ich wzajemnych wpływów.